N°. 138. **DE GRONDWET.** 18[illegible]

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer . . . . » 0.15.
[illegible] 35 cts. zegelgeld.

DONDERDAG 3 NOVEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau **De Grondwet**.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 4.[illegible]
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . » [illegible]

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

De Handelmaatschappij.

DE NIEUWE OVEREENKOMST.

»Maar daarenboven,« werd door de meerderheid aangevoerd, »al liet het zich eens aannemen, dat onder »bepaalde omstandigheden de gouvernements-koffij en »suiker op Java tot betere prijzen zoude kunnen worden »verkocht, dan in het moederland, dan zou dit tijdelijk »voordeel al te duur worden verkregen.« De meerderheid redeneert dan verder in de onderstelling, dat de suiker naar vreemde landen zou gaan, en onze uitvoer van Nederlandsche fabriekwaren naar Java, in gelijke mate zou verminderen. Dat juist het tegendeel waar is, hebben wij vroeger gezien: de officiële cijfers bewijzen, dat naarmate er meer producten op Java aan de markt zijn gebragt, de invoer van Nederlandsche fabriekwaren niet alleen in gelijke, maar nog in grootere evenredigheid is toegenomen, in de laatste drie jaren, jaarlijks met meer dan één millioen. Wij gaan deze geheele redenering dus voorbij; maar over den prijs op Java en hier te lande moeten wij iets zeggen.

Wij zullen eerst het betoog der meerderheid woordelijk hier herhalen, en dan de officiële cijfers mededeelen.

De meerderheid zegt verder: »Maar ook de onderstelling dat *op den duur* voor onze Indische producten betere prijzen zouden te bedingen zijn, wanneer die [illegible] dan wanneer zij in het moederland werden verkocht, laat zich niet aannemen. Integendeel *schijnt* »*het onbetwistbaar, dat hier te lande*, waar nu reeds »sedert vele jaren eene hoofdmarkt van Indische pro»ducten gevestigd is: waarheen dien ten gevolge bij elke »openbare veiling de orders uit den vreemde van alle »zijden worden toegezonden, waar betrekkelijk overvloed »van kapitalen bestaat, — *steeds veel betere prijzen* »*zullen* [illegible] *dan in Indië*. Daar zijn al deze [illegible] in die mate aanwezig, [illegible] zijn.«

Wij hebben gezien wat [illegible] *onbetwistbaar* schijnt; zien wij nu wat [illegible]

Daartoe moeten wij al weder [illegible] officiële, door het Gouvernement aan de Staten-[illegible] medegedeelde cijfers, waaraan de meerderheid dan toch nog wel eenige waarde zal hechten.

In het verslag van den handel op Java en Madura (welk verslag sedert 1825 jaarlijks aan de Tweede Kamer is medegedeeld), worden de gemiddelde prijzen der voornaamste artikelen van in- en uitvoer, op een afzonderlijken staat, litt. F, medegedeeld, zoo als zij vastgesteld zijn door den directeur der middelen en domeinen, in overeenstemming met de factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij en een ander geacht handelshuis. Die gemiddelde prijzen zijn gebaseerd op den prijs, welken die artikelen in het afgeloopen jaar [illegible] aan de markt te Batavia gegolden hebben (*). De gemiddelde marktprijs te Batavia is dus *officieel* bekend.

De nettoprijs door het Gouvernement hier te lande bij verkoop der producten verkregen, is opgegeven in het jaarlijks verslag over Indië (†) en blijkt voor het jaar 1851, uit het ontwerp van wet tot regeling van het gebruik van het batig slot over 1851, bij de vorige Kamer ingediend, maar onafgedaan gebleven. Om niet te uitvoerig te zijn, laten wij hier slechts volgen de prijzen der twee hoofdproducten: koffij en suiker.

Koffij.

Marktprijs te Batavia.		Nettoprijs in Nederland.
	Per picol.	
in 1847	ƒ 17.	ƒ 15.90½
» 1848	» 16.	» 13.36
» 1849	» 17.	» 19.31
» 1850	» 25.62½	» 25.14
» 1851	» 22.77½	» 23.94

(*) Zie Verslag over 1849, pag. 2.
(†) Zie Verslag over 1849, pag. 188 en vgg. en Verslag over 1850, pag. 63 en vgg.

Men ziet het, in de jaren 1847, 1848 en 1850 was de prijs te Batavia hooger, in de beide andere jaren, [illegible] gen. De gemiddelde prijs over de vijf jaren is: te Batavia ƒ 19.88, in Nederland ƒ 19.53.

Het verschil is niet groot, maar de meerderheid zal moeten erkennen, dat hetgeen *onbetwistbaar schijnt*, *toch niet altijd waar is*.

Suiker.

Marktprijs te Batavia.		Nottoprijs in Nederland.
	Per picol.	
in 1847	ƒ 14.	ƒ 11.97½
» 1848	» 12.25	» 7.49½
» 1849	» 13.	» 10.31
» 1850	» 12.62½	» 10.30
» 1851	» 12.11¼	» 9.72½

Wat de suiker aangaat *zijn dus de prijzen in Indie altijd veel hooger dan in Nederland*, de gemiddelde prijs over de vijf jaren is:

te Batavia ƒ 12.79½, in Nederland ƒ 10.06½.

dus ƒ 2,73½ per picol *hooger* te Batavia. Wij herinneren alleen dat in de laatste vijf jaren door een genomen, jaarlijks meer dan één millioen picols suiker, door het Gouvernement in Nederland is verkocht.

Zou de meerderheid niet voorzigtiger gehandeld hebben, indien zij, in plaats van te redeneren hoe de prijzen *behoorden* te zijn, eenvoudig de aan de Staten-Generaal medegedeelde officiële stukken had ingezien?

Wij meenen, door feiten en cijfers aangetoond te hebben, dat niet een enkel der argumenten, door de meerderheid ten voordeele der overeenkomst aangevoerd, op goede gronden rust. Wij meenen bewezen te hebben, dat naarmate er meer producten op Java verkocht zijn, in gelijke en in nog grootere mate de particuliere handel van Nederland, de uitvoer van Nederlandsche fabriekwaren, en de algemeene markt onzer Indische producten in Nederland, zijn toegenomen. Wij vragen, welke reden, kan er dan zijn, om eene wet aan te nemen, door welke verlenging van verpligte consignatie tot ultimo December 1859 wordt vastgesteld, of met [illegible] worden, waardoor voor de zich nu zoo snel [illegible] particuliere scheepvaart en handel [illegible]

Maar er is [illegible] door haar *onderstelde* [illegible] door officiële cijfers zoo geheel weersproken, voordeelen der verpligte consignatie, op zoo hoogen prijs stelde, dat zij die verpligting om te consigneren, gaarne tot 1874, nog twintig jaren, verlangd zou hebben gezien. Wij gaan hare redeneringen voorbij; welk staatsman in Europa zou de verantwoording op zich durven nemen, om den particulieren handel, voor een tijdvak van twintig jaren, aan banden te leggen?

Maar [illegible] hoe kan de nieuwe overeenkomst [illegible] geboren worden omtrent het voortdurend bestaan van het cultuurstelsel? Welk verband bestaat er tusschen de verpligte consignatie en het cultuurstelsel? Wij begrijpen het niet; bewijzen zijn er niet voor aangevoerd, en zoo lang die ontbreken, zal men het ons niet ten kwade duiden, wanneer wij blijven gelooven, dat er voor dat beweren nog minder grond bestaat, dan voor de onderstelling van hoogere prijzen der gouvernements producten in Nederland.

Eene aanmerking houde men ons ten goede: die fractie der meerderheid was tevens zeer bezorgd, dat de toestand der Handelmaatschappij, bij eene te ver gedrevene toepassing van het stelsel van verkoop in Indië na 1859, *onhoudbaar*, dat zij aanmerkelijk *benadeeld* zou worden. Wij vragen, waarvoor behooren de Staten Generaal te waken: voor de belangen der Handelmaatschappij, of voor het algemeen belang van den Staat?

Wij hielden ons reeds te lang bezig met denkbeelden, die wij, na de aanneming der scheepvaartwetten niet gedacht hadden, dat immer weder in Nederland zouden verkondigd zijn. Te lang, zeggen wij, [illegible]

De Regering zegt toch in de Mem. van Toelichting pag. 2 ad § 4: »De beoordeeling zal zich derhalve »eigenaardig behooren te bepalen tot de vraag, *of de* »*meer voordeelige bepalingen*, (welke nu bedongen zijn, »en voor den nog loopenden duur van de *verpligte con*»*signatie*, volgens de overeenkomst van 2/3 Julij 1849, »en voor de toekomst, indien het consignatiestelsel be»houden wordt,) *van dien aard zijn, dat daartegenover* »*kan toegegeven worden aan eene verlenging van die ver*»*pligte consignatie tot ultimo 1859*.«

Wat op andere plaatsen in de Memorie van Toelichting moge gezegd zijn, over het met klem voorstaan van het consignatiestelsel en de tegeldemaking in het moederland, hier komt het hoofddenkbeeld der Regering helder uit; het is een zuiver finantiëel vraagpunt, het geldt de waardering van geldelijke voor- en nadeelen. Vraagt men echter, zijn die geldelijke voordeelen goed uiteengezet, dan wordt men verwezen naar de Memorie van Toelichting bij het vorige ontwerp, en dan blijkt dat over 1854 eene som van ƒ 305,089.44, en van 1855 af jaarlijks ƒ 428,634.16 zal bezuinigd worden. Dit is de eenige toelichting, die gegeven wordt.

Wij vragen, heeft zich de Regering op het juiste standpunt geplaatst? Naar ons bescheiden oordeel zou zij zich de vraag hebben moeten stellen, *niet hoeveel* [illegible] worden eene billijke belooning te zijn voor de werkzaamheden, door de Handelmaatschappij ten behoeve van het Gouvernement te verrigten?

Zelfs in het stelsel der Regering, dat namelijk onder het nu nog bestaande contract, ook na aflossing der tien millioen restantschuld vóór 31 December 1854, de tusschenkomst der maatschappij verpligtend is, bij overbrenging der Oost-Indische producten [illegible] land en tegeldemaking aldaar tot 1859 [illegible] stelsel, had zij krachtige [illegible] belang van den Staat [illegible] beter te doen [illegible] op art. 12 [illegible] overeenkomst, waarbij bepaald is, dat het commissieloon niet beneden 2½ pct. zou dalen, te minder dat èn Regering èn Maatschappij blijken hebben gegeven van de zucht om 's Lands belang te bevorderen, door overeen te komen, dat de commissie na 1854 zal zijn 2 Pct.

Gelooft men waarlijk dat de Maatschappij, van haar, volgens de Regering, verkregen regt om na 1854 minstens 2½ Pct. commissieloon te genieten, zou hebben afgezien, indien zij het bestaan van dat regt voor onbetwijfelbaar had gehouden? Geeft niet de bereidwilligheid der Maatschappij, om afstand te doen van [illegible] Regering noemt [illegible] Maatschappij [illegible] geene aanleiding om te denken, dat de Maatschappij aan die verkregen regten niet geloofde? Krijgt dit vermoeden niet een hooger trap van waarschijnlijkheid, als men let op de door de Maatschappij gestelde voorwaarde, hierin bestaande, dat zij zich wel met 2 Pct. wil vergenoegen, mits de onduidelijke bewoordingen van art. 5 der overeenkomst van 1849, door de zeer stellige bepalingen van artt. 1 en 2 der nieuwe overeenkomst vervangen werden? Had juist die bereidwilligheid de Regering niet moeten aansporen om op een billijker commissieloon aan te dringen? [illegible]

De Regering had met gerustheid de Maatschappij [illegible] verkoop van producten in Indië kunnen [illegible] want de Regering wist, dat door de aanzienlijke [illegible] heid producten, aan de vrije beschikking [illegible] kanten overgelaten, en dus op de algemeene [illegible] in Indie gebragt, nog meer ontwikkeling [illegible] dan den particulieren Nederlandschen [illegible] op Indie; dat daardoor ook de invoer van Nederlandsche fabriekwaren was toegenomen, en de [illegible] onze Oost-Indische producten, zelfs meer dan vroeger, in Nederland ge-

vestigd was. Had de Regering niet aan de Maatschappij moeten aantoonen, dat wanneer zij weigerde, een commissieloon van te genieten, geëvenredigd aan hare werkzaamheden, dat zij dan zich zelve meer zou benadeelen; want dat dit voor de Regering eene drangreden te meer zou zijn, om wellicht spoediger tot verkoop van producten in Indië over te gaan? Had de Regering zich op dat standpunt geplaatst, de zaak zelve ware veel eenvoudiger geworden. Of de Handelmaatschappij een groot of een klein, of geheel geen kapitaal hebbe, is voor het Gouvernement geheel onverschillig. De tijden zijn gelukkig voorbij, waarin de financiële staatshuishouding afhing van de welwillendheid der Maatschappij; thans behoeft zij geen geld meer aan den Staat voor te schieten, maar heeft integendeel altijd aanzienlijke geldsommen van den Staat onder zich. De Staat kan nu de wet voorschrijven. Er bestaat echter nog eene restantschuld van tien millioen, die bij de nieuwe overeenkomst van naam zal veranderen, en voortaan een doorloopend voorschot op de producten zal zijn, tegen één half pct. minder rente. Maar er is eene voorwaarde bij, die niet uitdrukkelijk genoemd wordt, maar die toch van belang is, te doen uitkomen. Zij is deze: de Maatschappij heeft te veel kapitaal; in haren handel weet zij het niet te gebruiken; daarom heeft zij een aanzienlijk deel in effecten belegd, en wil de goedheid hebben, om, tegen eene rente van 3½ pct. tien millioen aan den Staat voor te schieten, mits de Staat haar een zoo hoog commissieloon betale, dat zij van diezelfde tien millioen, eene dubbele rente geniete. De edelmoedigheid der Maatschappij is voorzeker groot; helderen wij het door een voorbeeld op: Stel een handelaar die geen geld noodig heeft en een commissionnair, die zijne gelden niet voordeelig genoeg naar zijn zin kan plaatsen; de commissionnair gaat naar den handelaar, voor wien hij jaarlijks dooreen 5 à 6 ten omzet, en biedt hem een doorloopend voorschot aan van ƒ 100,000 tot 3½ pct., zoo lang namelijk hij eene gelijke waarde aan goederen of geld van den handelaar onder zich heeft, en tot belooning vraagt hij niets anders, dan een zoo hoog commissieloon, dat hij daaruit, na aftrek van alle kosten, eene winst kan genieten gelijkstaande met zeven percent van het kapitaal, waarvan hij anders maar twee percent zou kunnen maken. Gelooft men, dat de handelaar dat voorschot, op die voorwaarde zal aannemen? Niet anders is de positie van den Staat tegenover de Handelmaatschappij. De Maatschappij kan hare gelden, naar het schijnt, niet met evenveel voordeel in den handel gebruiken, en verkiest dus ze in effecten te plaatsen en aan den Staat in voorschot te geven. Wij vragen: mag dit eene reden zijn, om haar hoogen commissieloon toe te leggen, dan voor eene billijke belooning harer werkzaamheden vereischt wordt? Als de maatschappij mogt goedvinden, de gelden, die zij niet in den handel gebruikt, aan de aandeelhouders terug te geven, dan zou een veel geringer commissieloon haar in staat stellen, om over het resterend kapitaal, veel hoogere dividenden uit te keeren; het algemeen belang schijnt een dergelijken maatregel dringend te vorderen, *maar de positie der maatschappij zou onhoudbaar, haar belang aanmerkelijk benadeeld worden.* Wij willen er dan ook niets meer over zeggen, maar de vraag door de Regering gesteld behandelen: weegt het financiële voordeel op tegen eene verlenging der verpligte consignatie voor nog vijf jaren?

Buitenland.

ENGELAND.

Naar mate de opening der zitting van het parlement nadert, wordt door de verschillende partijen het vraagstuk van de uitbreiding van het kiesregt behandeld. Men zegt, dat lord J. Russell met een ontwerp deswege te voorschijn zal treden, en dat het in eenen reeds zeer vooruitgaanden geest zou zijn; men spreekt van de uitbreiding van het kiesregt tot alle bewoners van huizen van vijf pond huur: eene uitbreiding welke eenige jaren geleden de meest radicalen zou bevredigd hebben. Thans schijnt zich die partij daarmede niet te vergenoegen en ondersteuning te zullen erlangen van eene zijde, vanwaar men dit niet zou verwacht hebben, van den heer Disraeli, die tot de Tories behoort. Deze zou het algemeen stemregt willen invoeren, daartoe gesterkt door het voorbeeld van Frankrijk, waar het een einde aan de republiek heeft gemaakt. De *Times* bestrijdt dat denkbeeld reeds daarom, en meent dat de toestand der beide landen [illegible] is, dat men in Engeland een weerzin tegen plotselinge overgangen heeft, en slechts van lieverlede tot uitbreiding van staatkundige regten komt, naarmate de volksopvoeding die verdragen kan. Daarom juicht dat blad de rede van Cobden tot uitbreiding van het volks-onderwijs steeds hoogelijk toe.

— Volgens berigten uit Malthe, van 21 Oct., was het linieschip de *Queen*, aan boord waarvan zich de admiraal Sir E. Lyons bevindt, reeds geseind geworden. Het linieschip *London* en andere oorlogschepen werden eveneens aldaar verwacht.

FRANKRIJK.

Een telegraphisch berigt uit Parijs van den 31 Oct. meldt, dat de regering tot de zamenstelling van twee legerkampen, te Lyon en te Toulon, elk van 50,000 man, besloten heeft.

— Den 30 heeft de keizer een bezoek gebragt aan zijn oom, prins Jerôme Bonaparte, die nog niet geheel van zijne jongste ernstige ongesteldheid schijnt hersteld te zijn. — Z. M. zou, naar men op nieuw verzekert, zijn togt naar Fontainebleau hebben uitgesteld, omdat hij het niet raadzaam achtte, in de tegenwoordige omstandigheden, zelfs voor eenige weinige dagen, uit de hoofdstad afwezig te zijn.

— Hoewel de te Parijs uitkomende dagbladen zulks nog niet hebben gemeld, blijft men volhouden, dat de nieuwe gezant te Konstantinopel, de generaal Baraguay d'Hilliers, reeds den 29 Oct. derwaarts is vertrokken. Tevens blijft men de benoeming van dien heer als niet zeer gunstig voor het behoud van den vrede aanmerken.

De *Pays* legt er zich op toe, den indruk te matigen, dien het oorlogzuchtig betoog in den *Constitutionel* van den 30 gemaakt heeft. Intusschen is de zamentrekking van twee legerkampen in het Zuiden des lands niet geschikt om den vredelievenden gerust te stellen.

— De onlangs overleden beroemde François Arago heeft een groot getal handschriften nagelaten, welke thans door zijne familie worden bijeenverzameld. Er is reeds eene vereeniging gevormd, om de uitgave daarvan te bezorgen. Onder die handschriften behoort eene *sterrekunde voor het volk*, een arbeid waarvan het gewigt door ieder, die Arago's meesterlijke gave van eenvoudige voorstelling kent, hoog zal geschat worden. Voorts moet hij eene groote verzameling van aanteekeningen „over de beroemdste uitvinders" hebben nagelaten. Ook zijne gedenkschriften en verslagen aan de akademie, van welke slechts een klein gedeelte is uitgegeven, zouden bijeengebragt worden en in het licht verschijnen. Eindelijk moet Arago ook eene belangrijke geschiedenis van de afwisselende lotgevallen zijner jeugd nagelaten hebben.

— In een uitvoerig artikel van den *Constitutionnel* over de handelsbetrekkingen tusschen Frankrijk en het Duitsche Tolverbond, zegt dat blad onder anderen:

„Dezer dagen is gemeld, dat aan het Pruissische ministerie van buitenlandsche zaken onderhandelingen waren aangevangen over het raadzame van een handelsverdrag tusschen het Tolverbond en Frankrijk. Van de zijde van het Fransche gezantschap te Berlijn is bij deze [illegible] De Pruissische minister voor den handel heeft de toltarieven der beide Staten naauwkeurig doen vergelijken; en de Koning zelf schijnt deze aangelegenheid in bijzonderheden na te gaan. Wij zien in dit gewigtig feit een nieuw blijk der goede gezindheid van Duitschland jegens Frankrijk.

„Wij ontveinzen ons de bezwaren niet, die een handelsverbond tusschen Frankrijk en Duitschland in den weg staan, het groote verschil tusschen het Fransche tarief en dat van het Tolverbond is in het oog van deskundigen lang eene onoverkomelijke hindernis tegen eene handelsovereenkomst geweest. Doch de te Berlijn gevoerde onderhandelingen hebben reeds eenige vrucht gedragen; zij hebben vele vooroordeelen doen verdwijnen, en men heeft thans ingezien, dat men het onderling eens zou kunnen worden. Het denkbeeld van een handelsverdrag met Frankrijk heeft in Duitschland zooveel bijval gevonden, dat de betrekkingen tusschen Belgie en het Tolverbond daardoor afbreuk hebben geleden. Het handelsverdrag tusschen Duitschland en Belgie loopt af met het eind dezes jaars, en aan gene zijde van den Rijn schijnt men niet gezind, het te vernieuwen. De Tolconferentie [illegible] het Belgische gouvernement gevraagde vermindering van het invoerregt op ijzer, en de Duitsche dagbladen zeggen, dat men niet met Belgie zal onderhandelen, alvorens te weten op welken voet men met Frankrijk staan zal.

„Uit dit alles blijkt, dat, zoo er nog ernstige moeijelijkheden bestaan tegen een handelsverdrag tusschen Frankrijk en Duitschland, deze niet onoverkomelijk zijn, en dat de belangen dezer beide groote natien strekken, om haar nader tot elkander te brengen door billijke en wederzijds voordeelige schikkingen."

— De *Echo Agricola* zegt in zijn N°. van 30 Oct.:

„In die gedeelten van ons land, welke vooral van den graanbouw bestaan, heeft het zaaijen onder de gunstigste omstandigheden plaats. Maar de drukte, die, ten gevolge der zoo gunstige weersgesteldheid, op den akker heerscht, is eene der oorzaken, die den landman beletten, graan ter markt te brengen. Dit gemis van toevoer heeft overal bijgedragen, om gedurende de afgeloopen week, op verre de meeste onzer graanmarkten, de prijzen rijzende te houden. Evenwel is de omzet over het algemeen niet zeer levendig geweest."

[Volgens een betoog in den Engelschen *Economist*, is de vrees voor tekort op de granen in Engeland, zeer overdreven, en hoopt dat blad, dat door de groote aanvoeren uit Kanada en Noord-Amerika weldra eene prijsvermindering zal ontstaan.]

BELGIE.

Volgens eene officiële opgave heeft de invoer in Belgie van tarwe, rogge, garst en haver gedurende de eerste negen maanden dezes jaars meer dan 128 millioen kilogr. bedragen, en de uitvoer daarvan slechts 6½ millioen; zoodat er niet meer dan 121 millioen kilogr. buitenlandsch graan voor de consumtie vereischt is.

Te Antwerpen zijn in de afgeloopen week 35,000 mudden tarwe en 5500 mudden rogge door de eerste hand verkocht; deze beide granen waren er, even als garst, steeds gezocht.

DUITSCHLAND.

Onder de bepalingen die, volgens het onlangs gesloten handelsverdrag, tusschen Oostenrijk en de Staten van het Pruissisch Tolverbond, nadere regeling vereischen, behoort ook eene munt-overeenkomst. Daarover zal, naar men verneemt, ten spoedigste worden geraadpleegd en dan tevens geregeld, de verhouding van het papierengeld, dat in de [illegible] worden ingevoerd. Tevens zal daarin volledige wederkeerigheid worden bepaald voor de verschillende Staten, betreffende de misdrijven, zoowel ten aanzien van vervalsching en verminking, als ten opzigte van het niet in acht nemen van de wettelijke verordeningen omtrent de vervaardiging en het gehalte, — en de uitlevering van hen, die zich daaraan schuldig maken.

— Er is door de militaire Bondscommissie te Frankfort een reglement ontworpen, houdende een aantal bepalingen nopens de organisatie van de dienst in de Bondsvestingen Ulen, Rastadt, Mentz en Luxemburg, zoowel voor vredes- als voor oorlogstijd. Dit ontwerp zal binnen kort aan de goedkeuring der Bondsvergadering worden onderworpen.

— Men verneemt dat het ontwerp tot versterking van het eiland Helgoland zich vooreerst zal bepalen tot het aanleggen van eene veiligheidshaven voor de talrijke handelschepen, welke uit de Elbe, Weser en Eems komen, of zich derwaarts begeven, en door storm worden beloopen, waardoor zij in Helgoland een toevlugtsoord zoeken. Het getal vracht- en kolenschepen, dat uit Engeland alleen naar Hamburg bestemd is, bedraagt jaarlijks over de 2000.

PRUISSEN.

Er is te Berlijn een adres aan den minister von Manteuffel in omloop, waarbij aan dien staatsman de [illegible] lende staatkunde, welke hij ten aanzien der Oostersche staatkunde volgt en verzocht wordt bij die staatkunde te volharden. Het is reeds van vele handteekeningen voorzien.

LOMBARDIJE.

De inkomende regten op de granen zijn tot ult°. December aanstaande, in het Lombardijsch-Venetiaansche koningrijk opgeheven.

TURKIJE.

Het berigt wegens het overtrekken van den Donau door de Turken is officieel te Weenen bekend gemaakt. Er moeten 20,000 man, den 28 Oct., bij Widdin de rivier zijn overgegaan en zonder wederstand Kalefat hebben bezet. Het is geheel overeenkomstig het bekende ontwerp van den Turkschen Opperbevelhebber dat deze zich eene verdedigende houding bepaalt, in afwachting van nadere bevelen. Daarenboven is het voor de Turken gemakkelijker den Donau over te trekken, dan wel zich ten aanzien der Russen aan den door dezen bezetten oever staande te houden. De krijgskundigen in Frankrijk en Duitschland beschouwen het als eene feil, in dit jaargetijde vooral, gevaar te loopen zich de pas te laten afsnijden.

Men wacht nog altijd nadere berigten uit Konstantinopel. Intusschen deelen de Duitsche bladen verschillende bijzonderheden mede over den stand van zaken aldaar op den 17 October, toen het er nog zeer oorlogzuchtig uitzag.

Het manifest van den Sultan was te Varna onder het lossen van vreugdeschoten, uit de vesting en van de schepen afgekondigd. De Turksche oorlogsvloot bestaat uit zes linieschepen van den Sultan, zes linieschepen van den onderkoning van Egypte, en twaalf fregatten van beide. Deze bodems moeten vrij goed gewapend en bemand zijn, en dienen om de kusten van de Zwarte Zee tegen de Russische scheepsmagt te beveiligen. De Russische vloot zou uit sterker gebouwde en meerdere schepen dan de Turksche bestaan en voor het minst even goed bemand zijn.

Men wilde, dat de Turken zich in verband hebben gesteld met het Circassische opperhoofd Schamil, die reeds sedert zoovele jaren te vergeefs door Rusland bevochten wordt. Dit berigt verdient echter nadere bevestiging.

In den stand der troepen aan den Donau is geene belangrijke verandering voorgevallen.

als zijnde een gewigtig punt ter verdediging van den regteroever van den Donau, is zeer versterkt en talrijk bezet. Ook de bezetting van Varna is vrij belangrijk. Het gros der troepen, bestaande uit omstreeks 30,000 man en zijnde de regtervleugel van het Turksche leger, was nog altijd in en om Schumla, aan den voet van den Balkan, geposteerd. Den 20 moest over deze troepen, in tegenwoordigheid van den Spaanschen generaal Prim, eene groote wapenschouwing zijn gehouden.

— De bezetting van Widdin moet niet veel vermeerderd zijn; daarentegen zou Omer-Pacha last gegeven hebben, dat een korps van 30,000 man zich in en om Sophia zoude vereenigen, om des noods aan dien kant op den oever van den Donau te ageren.

Van den stand der Russische troepen in de Vorstendommen is niet veel bekend. Alleen weet men dat de generaal Gortschakoff last had gezonden aan den generaal [illegible], bevelhebber van het 3de legerkorps van het aktive leger, om zoo spoedig mogelijk naar die landschappen te trekken; en dat van de verder aldaar aanwezige troepen de reserven mede derwaarts waren geroepen.

— Bij het groote geschil, dat zich in het Oosten heeft opgedaan, [illegible] uit het oog verloren [illegible] de Porte, als 't ware het voorspel van de tegenwoordige gebeurtenissen is geweest. Men meldt intusschen uit Montenegro, van half Oct. dat de loop van zaken in Turkije de grootste spanning daar te lande heeft veroorzaakt, en als het tot eene botsing komt, het niet bevreemden moet, indien de Montenegrijnen op nieuw eenen opstand wagen en de Turken in den rug vallen. Voortdurend hebben er schermutselingen aan de grenzen plaats; en het kost den vorst de grootste moeite den strijdlust der bevolking te beteugelen. [illegible] Russen te verachten, als ten hunne, nadeele de Cir[illegible]

De Fransche *Constitutionnel* van 31 Oct. berigt het volgende:

„Uit Konstantinopel wordt ons, onder dagteekening van 17 Oct., geschreven, dat Namik-Pacha de Turksche handels-minister, den 20 op reis naar Parijs zou gaan om eene geldleening van 60 millioen francs voor de Turksche schatkist te sluiten. Ditmaal zou voor deze operatie de noodige volmagt worden medegegeven; en zoo hoopte men, dat Namik-Pacha geene groote hinderpalen zou ontmoeten en op voordeelige voorwaarden geld zou kunnen bekomen. Het beginsel eener geldleening, waartegen tot nog toe zooveel afkeer bestond, is door den Rijksraad aangenomen en door den Sultan bekrachtigd."

CHINA.

Reeds is er kortelijk gewag gemaakt van de jongste berigten nopens de voortgangen van den opstand tegen den Keizer van het „Hemelsche Rijk." Zij loopen tot het laatst van Augustus. Het blijkt daaruit, dat de opstandelingen zich in de provincien Schansi en Schensi vast[illegible] tevens meldt men uit Can[illegible] reeds gedeeltelijk te Pan[illegible] [illegible]sche mijlen van Peking, stonden; zelfs [illegible] mijlen van Peking verwijderd) zou door [illegible] de hoofdstad dadelijk door hen bedreigd [illegible] meen geloofde men, dat de Keizer zich [illegible] Peking bevond, en dat aldaar alles zich ter vlugt voorbereid had. Wat hiervan zij, zal uit de volgende tijdingen welligt blijken; men geeft nu als zeker op, dat de opstandelingen versterkingen uit Nanking naar de provincie Kwangsi hebben afgezonden, om mogelijke aanvallen der keizerlijken, van de zuidzijde, af te wenden. Canton is rustig, dank zij de krachtige maatregelen der regering, welke alle verzameling in de straten des nachts verbiedt. Of dit echter zoo blijven zal, indien ook Peking mogt vallen, wordt betwijfeld. Reeds hadden er in de omstreken van Canton, hier en daar, volksverzamelingen plaats [illegible] waren meestal [illegible] plaatselijken aard, veroorzaakt door de hooge rijstprijzen, waardoor de lagere klassen in China jammerlijk leden. Ten gevolge van den burgeroorlog, hadden landbouw en handel zwaar geleden en dit droeg grootelijks tot dezen staat van zaken bij.

De gemeenschap met Amoy was afgebroken. Er schijnen ernstige gevechten in die stad te hebben plaats gehad. De opstandelingen waren met groot verlies in die stad teruggeworpen, doch de keizerlijken, in plaats van met hen daarin binnen te dringen, verspreidden zich liever in de omliggende dorpen, alwaar zij zich aan moorderijen en plunderingen overgaven. Intusschen hadden de opstandelingen zich weder verzameld en schenen zich in Amoy te zullen handhaven, zoolang de keizerlijken zich niet beter van hun voornaam overwigt, de groote oorlogsjonken, bedienden. De wreedheid van beide oorlogvoerende partijen gaat alle verbeelding te boven; vrouwen, kinderen en grijsaards werden meêdoogenloos vermoord; [illegible] aan de krijgsgevangenen [illegible]; het was vooral het zoogenaamde „Kopgeld," dat tot deze gruwelen aanleiding gaf, daar de hebzucht hierdoor tot bloeddorst overslaat.

De Fransche *Moniteur* vult deze berigten aan, en zegt onder anderen in zijn n°. van 30 Oct.:

„De keizerlijke overheden in China hebben gebrek aan geld, troepen en levensmiddelen, en doen zelfs geene moeite meer tot tegenstand. De opstandelingen rigten zich klaarblijkelijk naar Peking, alwaar de keizer Chien-Feung zich alles behalve veilig acht. De Chinesche hofcourant deelt de maatregelen mede, die genomen zijn, om de hoofdstad te beschermen tegen de dagelijks stouter wordende benden. In den tegenwoordigen staat van zaken is het niet langer onwaarschijnlijk, dat eene der eerstvolgende Indische posten ons het berigt aanbrengt, dat de Keizer de wijk heeft genomen naar de woeste streken der rivier Amur. Men zal die gebeurtenis dan vooral aan hongersnood moeten toeschrijven. De Tartaarsche troepen hebben in den tegenwoordigen burgerkrijg hunnen roem van moed en dapperheid geheel gelogenstraft. Zoo hebben 4000 Tartaren, die op het einde van Julij in de omstreek van Nanking waren gekomen, zich als schapen laten slagten.

„Van den beginne af hebben wij de meening tegengesproken, dat de opstandelingen Christenen waren; [illegible] valsch was. Er bestaat nog een ander verkeerd denkbeeld, hetwelk wij tegenspreken, omdat het voor de betrekking tusschen Europa en China in het vervolg nadeelig zou kunnen werken; het is het denkbeeld, dat de opstandelingen welgezind zijn jegens de Westersche natien; hunne hoofden hebben staatkundig geacht, het voorkomen daarvan aan te nemen; maar dit is alles schijn, even als hun Christendom.

„De opstandelingen zijn reeds bijkans geheel meester van den ganschen in- en uitvoerhandel van China met Engeland, Amerika en Rusland.

„Te Shanghai liep, gelijk onze berigtgever meldt, het gerucht, dat Rusland den Keizer van China met troepen en geschut zou ondersteunen. Wij hechten weinig aan dit gerucht, hoewel eenige duizenden Europesche soldaten met twee of drie batterijen aldra al de benden der zoogenoemde Chinesche patriotten tot rede zouden gebragt hebben."

Welligt is er in dit berigt van het Fransche blad eenige overdrijving.

Binnenland.

's Gravenhage, 1 November.

[illegible] ontslag verleend uit zijne betrekking van burgemeester van Breda, en tot burgemeester van Breda benoemd mr. Mastboom.

Z. M. heeft benoemd tot burgemeester der gemeente Huizen C. W. Hebell.

Z. M. heeft benoemd tot substituut-officier bij de arrondissements-regtbank te Arnhem Mr. F. L. Schlingemann, thans als zoodanig fungerende bij de arrondissements-regtbank te Zutphen; tot regter-plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te Zierikzee jhr. mr. C. de Jonge, secretaris der gemeente Zierikzee en plaatsvervangend kantonregter aldaar; tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Dalen den heer L. Hesselen, thans meter en taxateur van den turf te Zuidwolde.

[illegible] de navolgende officieren [illegible] te Breda, *f* 300.

Z. M. heeft benoemd tot Hoogstdeszelfs adjudant in buitengewone dienst den luitenant kolonel J. Schelfius, van het 5de regement infanterie; tot chef van het topografisch bureau bij het Departement van Oorlog, den majoor C. J. J. Goffin, van den generalen staf; tot directeur van het garnizoens-hospitaal te Breda, den 1sten luitenant-kwartiermeester, A. J. Biorn; van het 2de regement infanterie: bij het 2de regement infanterie, 1sten luitenant-kwartiermeester, den 2den luitenant-kwartiermeester W. J. Rooijen, van het [illegible] rang) Zr. Ms. ordonnans-officier, den 2den luitenant G. S. A. Bagelaar; van het regement rijdende artillerie.

Men wil weten, dat er eene ministeriële verandering op til is.

De heer van Reenen zou de portefeuille van Binnenlandsche Zaken verwisselen met die van Hervormde Eeredienst, terwijl de portefeuille van Binnenlandsche Zaken zou worden opgedragen aan den heer de Kempenaer of aan den heer van der Heim van Duivendijke, Commissaris des Konings in de provincie Zuid-Holland.

Men zegt voorts, dat terwijl de heer de Kempenaer meer in gunst staat bij het ministerie, daarentegen de heer van der Heim voor de bedoelde betrekking van hoogerhand meer geschikt wordt gerekend.

Gisteren middag heeft de heer commissaris des Konings dezer provincie een groot diner gegeven aan een deel van de leden der Provinciale Staten, die op dit oogenblik vergaderd zijn. Die leden waren in de zomervergadering daartoe uitgenoodigd, doch het diner had toen geen voortgang, ten gevolge van de ernstige ongesteldheid van den zoon des commissaris, den heer Commies griffier van de eerste Kamer der Staten-Generaal.

Nederlandsche Bank. Opgaven naar aanleiding van het koninklijk besluit van 9 Junij 1852, (*Staatsblad n°.* 124): omloopende bankbiljetten, *f* 81,945,435; saldo's van rekening-courant *f* 30,716,590.59½; en munt en muntmateriaal *f* 91,934,963.15½.

* Sedert eenige dagen circuleert in de residentie een geschriftje, getiteld: *26—27 October 1853, of, wat er gebeurd is bij het stellen van het standbeeld van Koning Willem Twee, den Eenigen.* Dat geschriftje houdt een verslag in van hetgeen er bij die gelegenheid heeft plaats gehad, maar door de weinige bekendheid, welke aan het stellen in het middernachts-uur van het standbeeld op deszelfs voetstuk gegeven was, onvermeld was gebleven. Ongeveer 3000 exemplaren van dat geschriftje zijn nu verspreid. Aan het *Museum Willem Twee*, bij den heer A. J. van Tetroode, is een album aanwezig, waarin ongeveer een anderhalf duizendtal personen van alle stan[illegible] door hunne vrijwillige handteekening hebben doen blijken.

Van regeringswege zijn ter [illegible] der kamer van koophandel en fabrieken eene opgaaf gezonden: *a.* der hoeveelheden ruwe en geraffineerde suiker, melassen, rhum, enz., tot verbruik in Groot-Brittannie ingevoerd; *b.* der ontvangen regten op de ruwe en geraffineerde suiker en melassen; *c.* der regten op rhum; een en ander in elk jaar, eindigende den 5 Julij, van 1842 tot 1853.

Van regeringswege is aan de kamer van koophandel en fabrieken te Amsterdam, verzonden n°. 47 van het Beijersche regeringsblad, houdende opgaaf der bepalingen volgens welke, van 15 Julij tot 15 October 1854, in Munchen de tentoonstelling van Duitsche nijverheid zal plaats grijpen.

Volgens berigt van Zr. Ms. zaakgelastigde te Hannover heeft de Hannoversche regering bekend gemaakt, dat van den 23 October tot het eind dezes jaars, daar te lande geene inkomende regten zullen worden geheven van de rijst.

Door Zr. Ms. gezant bij het hof van Berlijn is medegedeeld eene bekendmaking van de Pruissische regering, waarbij de termijn der [illegible] opheffing der regten op den invoer van de daarbij omschreven levensmiddelen, wordt verlengd tot aan het einde van de maand September 1854.

Een berigt van Zr. Ms. consul te Dantzig behelst de volgende bijzonderheden aangaande den oogst in die streken. Het *hooi* van de grasweiden [illegible] en de klaverweiden leverden [illegible]. Uitgestrekte velden [illegible] van ongeveer [illegible] prijzen aannemelijk [illegible] artikel weinig voordeel; daar het [illegible] de zeldzaamheden behoorde dat 10 schepels per morgen werden verkregen. Van *rogge* moet de oogst als middelmatig worden beschouwd. Van *tarwe*, die zeer langzaam rijp werd, is het derde gedeelte in goeden en tot verkoop geschikten toestand ingezameld; een ander derde is sterk uitgesproten, terwijl het laatste derde als verloren moet worden beschouwd. Van *gerst* is nauwelijks de helft als bruikbaar ingezameld. *Aardappelen* worden lang zoo veel niet meer gebouwd als [illegible] 10 jaren: toen rekende men op 40 schepels per morgen, thans twijfelt men of er 20 zullen verkregen worden. De weinig bebouwde gronden en de [illegible] schouwen zal zijn. Daar het hooi slecht uitgevallen is, en het zomerstroo voor het grootste gedeelte niet te gebruiken is, ontstaat er groote bezorgdheid voor het behoud van het vee. Indien, gelijk het zich laat aanzien, granen, althans het uitgesproten of minder goede gedeelte derzelve, tot voedingsmiddel voor het vee moeten worden gebruikt, zal er weinig voor den verkoop overblijven. De nieuwe tarwe weegt 115 tot 128 p., rogge 113 tot 125, gerst 102 tot 112, terwijl erwten en haver zeldzaam ter markt komen. Van den ouden voorraad zijn te Dantzig nauwelijks 3000 last tarwe, en van andere graansoorten is niets voorhanden. Tot 30 September waren naar het buitenland verzonden: 35 392 last tarwe, 885 last rogge, 62 last gerst, 75 last erwten, 144 last [illegible] last raapzaad. Op 17 October waren de prijzen: tarwe *f* 340 à *f* 420 per last, naar qualiteit; rogge *f* 240 à *f* 270 per last, naar qualiteit; [illegible] *f* 180 à *f* 210 per last, naar qualiteit; [illegible] à *f* 330 per last, naar qualiteit. De [illegible] hoog: in de vorige maand [illegible] betaald *f* 36 à *f* 39.

per roggelast naar Nederlandsche havens, laatstelijk stonden de prijzen op *f* 28 à *f* 32 per roggelast.

Volgens eene van Zr. Ms. consul te Civita Vecchia ontvangene opgave is die haven gedurende de zes eerste maanden van het loopende jaar door 5 schepen onder Nederlandsche vlag bezocht geworpen; hiervan kwamen er 3 van Amsterdam met suiker en 1 van Newcastle met steenkolen. Van deze vaartuigen vertrokken 2 naar Konstantinopel in ballast en 2 naar Livorno, waarvan 1 in ballast en 1 met een gedeelte van de aangebragte lading steenkolen. Voorts liep nog een schip onder Napolitaansche vlag te Ancona binnen, komende van Amsterdam met suiker.

De afdeeling LEYDEN van het Nederlandsche onderwijzers-genootschap heeft hare betrekking tot de hoofdvereeniging afgebroken. Eene der voornaamste oorzaken is het aannemen van donateurs, op welke de hoofdvereeniging zulk een hoogen prijs stelt, en in welke de afdeeling Leyden een groot gevaar ziet voor de zelfstandigheid van het genootschap. Ook heeft de Leydsche afdeeling te vergeefs aangedrongen op het betalen van eene zekere contributie der leden, waartegen de hoofdvereeniging, in verband met andere afdeelingen, zich hevig verzette. De Leydsche afdeeling hoopt zich als districts-vereeniging te constitueren en heeft tevens vele onderwijzers uitgenoodigd, zich bij haar aan te sluiten.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Schiedam zijn aangegeven als cholera-lijders, van 23—26 Oct. aanget. 2, gestorven 1; hersteld 8; en van 26—29 Oct., aanget. 1, gestorven *geene* en hersteld *geene*. Te zamen, met vorige opgaven, 204 aangetast, 145 gestorven, 56 hersteld en in behandeling gebleven 3.

In het cholera-hospitaal te Amsterdam zijn op 1Nov. ingekomen 3 lijders, hersteld *geene*, overleden *geene*, blijven in behandeling 23.

Buiten het hospitaal zijn bij de cholera-commissie op 30 en 31 Oct. [illegible]

Te [illegible] 24 lijders, hersteld 13, overleden 12, blijvende in behandeling 23.

Te *Sneek* is eene som van ruim *f* 1000 bij inschrijving bij eengebragt, ten einde het brood aan minvermogenden tegen minderen prijs te kunnen leveren. Er is eene commissie benoemd, die zoo lang de voorhanden zijnde som toereikend zal zijn, aan behoeftigen het brood 6 centen beneden de zetting zal doen uitreiken.

(*A. C.*)

Op 31 Oct. werd door Z. M. stoomschip *Cycloop* naar het Engelsche kanaal gesleept het Ned. koopvaardijschip *Elise*, kapt. W. Visser, aan boord hebbende een detachement suppletie troepen, bestemd naar W. Indie, sterk 50 onderofficieren en manschappen, onder kommando van den luit. der artillerie C. Reinalds, onder medegeleide van den luit. der artillerie [illegible]

[illegible] van de haven van *Elburg* is voor *f* 41.[illegible] door den heer Hagedoorn van Giessendam.

De [illegible] hebben bepaald, dat de paarden-[illegible] niet op 10 en 11 November [illegible] 17den zal plaats hebben.

** Men verneemt, dat door de ondernemers de stoombootdienst: *de Volharding* tusschen Leyden en Amsterdam aan Z. E. de Minister van Binnenlansche Zaken eene tweede concessie is gevraagd van Amsterdam op Leyden vice versa, welke dienst zou varen langs Aalsmeer, Leijmuiden, Oudewetering, Rijnvaterwoude en de Kaag of door de ringvaart langs het drooggemaakte Haarlemmermeer. Hierdoor zou de dienst tweemaal daags van elke stad plaats hebben en de [illegible] de nieuwe concessie meer dan een derde [illegible] tijd, die thans noodig is langs den Rijn en [illegible] op den Amstel, korter zijn. De gelukkige [illegible] de thans in werking zijnde dienst moet de voo[illegible] beweegreden zijn, die tot het vragen der twee[illegible] aanleiding gaf.

Onze correspondent [illegible] meldt ons het volgende: In de *Nieuwe [illegible] Courant* van heden is een berigt van hier [illegible], als zoude de heer G. H. Amshoff, ontslagen [illegible] van de provinciale geneeskundige commissie, [illegible].

Dit berigt is onwaar; wel is er ten [illegible] den heer A. door den officier van justitie, vergezeld door den regter-commissaris, den griffier van het kantongeregt alhier en vier dienders, eene huiszoeking bewerkstelligd, maar dit is alles; zijnde de arrestatie alzoo niet alleen geheel verzonnen, maar is daaraan zelfs niet gedacht.

Naar men verzekert, is er onder de gearresteerde papieren niets bezwarends voor den heer A. gevonden.

§§ Men schrijft ons uit MAASTRICHT:

Er is hier een conflict ontstaan tusschen het collegie van Burgemeester en Weth. en Regenten van het R. C. Armenhuis, waarvan men de ontknooping met belangstelling te gemoet ziet. De Heer Tripels, wegens vergevorderden leeftijd zijn ontslag wenschende te nemen als Secretaris Rentmeester van het Armenhuis, had zich aan het collegie van Burg. en Weth. gewend met de vraag aan wien hij dat ontslag moest indienen. Hierop is eene briefwisseling ontstaan tusschen Burg. en Weth. en Regenten van het R. C. Armenhuis, waarbij van de eene zijde wordt beweerd dat genoemd gesticht van het Gemeentebestuur afhankelijk is en van de andere zijde het tegendeel wordt volgehouden. Van den kant van het Gemeentebestuur wordt hoofdzakelijk aangevoerd: dat, naar het schijnt, bij de oorspronkelijke daarstelling van het Armenhuis, in overeenstemming met stads toenmalige recessen, het bestuur van hetzelve bepaaldelijk is opgedragen aan Superintendanten uit den Raad der Stad, aan welke eerst meer bepaaldelijk de benoeming van amanuensis en rentmeester, later tevens die van Regenten voor het dagelijksch bestuur werd voorbehouden; dat die roeping en bevoegdheid van Superintendanten sedert en tot de Fransche revolutie geene wettige verandering hebben ondergaan; dat de in der tijd gedane benoeming van den Heer Tripels en van Regenten van het gesticht moet beschouwd worden wel en teregt, ingevolge vroegere gebruiken, van het stedelijk Bestuur te zijn uitgegaan en dat alzoo op denzelfden grond iedere benoeming en ontslag van Heeren Regenten of amanuensis-rentmeester voortaan tot de bemoeijenis van het Gemeentebestuur behoort. Het Bestuur van het Armenhuis beweert daarentegen: dat de gestichten, tot bijzondere gezindheden behoorende, ingevolge art. 20 van het besluit van den Souvereine Vorst dd. 31 December 1814 het regt en de magt hebben, zich zelven te besturen op die wijze, als vóór de Fransche omwenteling gebruikelijk was of het geschikt geoordeeld werd; dat dan ook de rentmeester immer rekening en verantwoording heeft gedaan van de inkomsten en uitgaven aan het collegie van Regenten, zonder ooit eenig bezwaar [illegible] gedeelte de titels en bescheiden heeft overgegeven; dat hij vroeger evenzoo de bevoegdheid en onafhankelijkheid van het Bestuur heeft erkend naardien hij destijds den naam van amanuensis in dien van Secretaris-rentmeester heeft veranderd, waardoor alles is teruggebragt tot den toestand van het gesticht vóór de Fransche revolutie toen de Secretaris-rentmeester door Regenten benoemd en ontslagen werd; dat, ofschoon de *eerste* benoeming en installatie van de collegien der bijzondere gezindheden zijn uitgegaan van het Gemeentebestuur, evenwel de gestichten, die geene subsidien van lands- of stadswege ontvangen, zoo als het Gereformeerd Weeshuis, het R. C. Weeshuis, de zoogenaamde armentafels enz. niet als aan het Gemeentebestuur ondergeschikt kunnen beschouwd worden, en dat het R. C. Armenhuis, zoowel volgens gemeld besluit, als volgens het canonieke regt verantwoording schuldig is aan den Bisschop van Roermonde als Superintendant. Inmiddels heeft het collegie van Regenten over het Armenhuis ontslag gegeven aan den Heer Tripels en [illegible] Clement tot Secretaris [illegible] opmerkelijk dat in de regeeringsverslagen over het armwezen, het R. C. Armenhuis als eene van het stedelijk Bestuur onafhankelijke instelling voorkomt.

In een brief uit Suriname wordt ons de volgende beschrijving van het etabl. Batavia gegeven:

„Het etablissement Batavia, bestemd ter verpleging en afzondering van aan lepra en elephantiasis lijdende personen, is gelegen in de colonie Suriname aan de rievier de Coppename, op 3 dagen reizens van Paramaribo. (Over zee kan men hetzelve echter in 26 uren bereiken.) De administratie over hetzelve is opgedragen aan den heer Gouvernements-secretaris, de directie aan den heer van der Hoop, welke laatste op het etablissement woont, en de geneeskundige dienst aan den heer med. chir. et art. obstet. door doctor Cuykaas, terwijl als leeraar op hetzelve is de R. Cath. priester de heer Magnee.

„De geheele bevolking bestond op den 1 Januarij 1853 uit 443 personen; welke men moet verdeelen in vrije gezonden, vrije besmettelingen, gezonde slaven en slavinnen en zieke slaven en slavinnen.

„De vrije gezonden zijn alleen de directeur en deszelfs vrouw, de priester en de geneesheer, zijne vrouw en twee kinderen; de vrije besmettelingen zijn 28 mannen en 5 vrouwen: dit zijn meest Europeanen, Inboorlingen en Africanen. (Onder de Europeanen is ook een uit Utrecht, met name Gobius, welke vroeger in de colonie soldaat was.) Verder zijn er 155 besmette slaven en 160 besmette slavinnen, terwijl de overige slaven en slavinnen gezond zijn, doch uit besmette ouders of voorouders op het vroegere etablissement Voorzorg geboren. Vroeger was het Lepreuze etablissement in de rivier Saramacca en werd Voorzorg genaamd, doch daar het tusschen andere plantages in lag, waarop nu en dan de besmettelingen gingen, is het naar hier overgebragt, en heet Batavia, om reden hier vroeger de militaire post Batavia was.

„De gezonden bebouwen de kostgronden, en de zieken voor zooveel hunne toestand dit toelaat, houden het etablissement schoon, hetwelk door den overledenen bisschop Groof als een lusthof is aangelegd, en eenigzints vergoedt de akelige en walgelijke gezigten, welke deze lijders ons aanbieden.

„Onder de besmettelingen heeft men een metselaar en eenige timmerlieden met halve handen, en het is te verwonderen hoe het mogelijk is, dat [illegible]kige schepsels nog zulk werk kunnen doen. Toen men in de maand April met een bezoek vereerd werd van het Etat-Major van Z. M. stoomschip Sindoro, gaven alle heeren eenparig hunne verwondering daarover te kennen.„

U. C.

Advertentiën.

Te Rotterdam ligt in lading naar CURAÇAO,

voor PASSAGIERS en GOEDEREN, *om den* 10 *dezer te vertrekken:* Het nieuw gebouwde, Gekoperde en Kopervast Schoonerschip ***Gouverneur Schomerus***, gevoerd door Kapitein [illegible].

Dit Schip is van eene Campagne en ruime en luchtige Kajuit voorzien, en geheel voor PASSAGIERS ingerigt. Te bevragen bij den Reeder *H. VAN RIJCKEVORSEL*, of bij de Cargadoors *KUYPER, VAN DAM & SMEER*. (160)

DIENTJE VAN BEEST, te *Almkerk*, die in zeer korten [illegible] KETTING [illegible] van eene zware rheumatische ziekte, waaraan zij twee jaren leed en waardoor zij het gebruik harer beenen verloren had, genezen is, heeft mij gevraagd om dit openbaar bekend te maken. Ik ontvang dikwijls gunstige berigten over de Kettingen, maar het ontbreekt u daaraan niet en daarom maak ik er maar geen werk van om u Attesten te sturen.

Gorinchem, 28 Oct. 1853. H. BODERY.

GOLDBERGERS KETTINGEN genezen alle rheumatische en zenuwachtige ziekten en pijnen, ze worden in het VERKOOPHUIS en de bekende Depôts verkocht voor *f* 1,80, 2,70, 3,60 en 5,40.

Prijs-Courant der Effecten.

[illegible], 2 November 1853.

Nederland. [illegible]		**Rusland.**	Pct.	
Ned. Wer. Schuld [illegible]	60⅞ 15/16	*Hope* 1798/1816	5	103⅞ 104
Dito Certificat.. 3	73½ ¼ 3/16	Dito 1828/1829	5	
Dito Dito .. 4	92¼ ⅜ 5/16	Cert. 1831/1833	5	94⅞
O. I. Leening. . 4	92¼	Dito Dito	4½	
Amort. Syndic. 3½		Dito [illegible]	4	87½ 88
Hand.-Maats. . 4½		Dito [illegible]	4	87
Belgie.		Dito dito 5e Serie		
Certificaten. . . 2½		Inschr. Assig.	6	
D° *Rothschild* . 2½		Certific. dito.	6	
Frankrijk.				
Obligatiën . . . 3		**Polen.**		
Spanje.				
Nieuwe 1	21¼ 5/16 ¼	Obligatiën . . .	4	
Dito Buitenl. . 3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. c/m. 3	40 1/16			
Bew. Sp. Com.	5¼	Metalliek . . .	5	76 1/16
Amort. Schuld.	4⅝	Dito bet. Amst.	5	89⅞ 90⅛
Portugal.		Dito letter B. .	5	89⅞ 90⅛
Londen nieuwe. 5	37½ ¼	Dito 1847 . . .	2½	89½ ¼
Dito uitgest . . 4		Dito 1851/1852	2½	89½ ¼

Braz., bij Roths. p. s. 500 5 pct. 95; dito te Londen, 1843 5 pct. 96; Mexic., te Londen, 3 pct. 24¼, ⅜, [illegible] dito Onb. 23⅞, 24⅛, 24⅛; Gren. Uitg. 7 1/16, 8; Peru 4½ pct. 69[illegible]

Met uitzondering van Mexicaansche fondsen, welke tot hoogere prijzen zeer gezocht waren, leverde de handel en variatie in de overige zoo binnenl. als vreemde effecten weinig bijzonders op.

FRANKFORT, Dingsdag, 1 Nov. 5 pct. Metal. 79; Bankaktiën 1300; W. Loten fl. 250 116; 1 pct. Spanje 21¼ [illegible] 3 pct. 39½; Badens. Loten 39¾; wissel op Weenen [illegible] Van Oostenrijksche fondsen waren de Bankactien [illegible] de overige onveranderd; Spaans. lager, vooral de [illegible]

Bij JOH. NOMAN EN ZOON[illegible]